

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

56. SZÁM

2025 OKTÓBER-DECEMBER

IMPRESSZUM

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA

MEGJELENIK: negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor

A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba

Lakó Antal

Vajó Sándor

Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.hu

HONLAP: www.sirokialapitvany.hu

ADÓSZÁMUNK: 18044861-1-15

Tisztelt Madárbarát

Október 26.-án a Pannónia Díszmadár Fesztivál keretében került átadásra az ez évi Siroki-díj, Budapesten, a Lurdy Konferencia és Rendezvényközpontban. Ünnepléses díjátadónkon immár a 25. Siroki díjast köszönthettük.

Gyaníthatóan a díszmadártenyésztéssel komolyabban foglalkozók körében nincs olyan, aki Siroki Zoltánról ne halott volna még. Mindannyiunk meghatározó élménye volt az a pillanat, amikor gyerekkorunkban vagy később kezünkbe vehettük Zoli bácsi könyvének valamelyik kiadását.

Többször is feltettük már a kérdést, vajon mi tette igazán nagygyá és hallhatatlanná Siroki Zoltánt a hazai avikultúrában? Talán az, hogy egy országszerte ismert, komoly eredményeket bemutató tenyésztője volt korának? Igen, valószínűleg ez is közrejátszott benne. Rajta kívül azonban olyan tenyésztők tevékenykedtek a 60-as, 70-es években hazánkban, mint a Könnyű-Töpfner páros, Harton József, Simó László, vagy Gere Géza. Mindannyiuk nevéhez igazi tenyésztői bravúrok köthetők, Zoli bácsi mindannyiuknál járt, akár tenyésztői fortélyokat meglesni, tanulni tőlük.

Siroki Zoltánt igazán hallhatatlanná zseniális könyve és több száz írása, előadása tette. Simó Laci bácsi, vagy akár Gere Géza professzor szintén a legtapasztaltabb egzóta tenyésztők voltak abban az időszakban, ám alig maradt fenn valami életművükből. Gere Géza bácsi a 70-es évek egyik legjelentősebb fácántenyésztője is volt, ám mivel semmilyen írott anyag nem maradt ránk tőle, örökre talány marad, milyen eredményei, tapasztalatai voltak. Talán ő volt az, aki a világon először jött rá a Gould amandínák fejszínének öröklésmenetére, ám fellelhetetlen az anyag, amit erről leírt.

Zoli bácsi 5 kiadást megért könyve, írásai, itt maradnak nekünk, itt maradnak az utánunk jövőknek is, és bár a 70-es évek tapasztalatai már nem minden esetben érvényesek napjainkban, írásai még generációk múlva is utat mutathatnak a díszmadártenyésztés világában.

Írásait három havonta megjelenő kiadványunkban is olvashatják az érdeklődők, immár 14. éve. Honlapunkon letölthető mind az eddig megjelent 55 szám.

A Siroki család 1993-ban, Díszmadarak a lakásban című könyve második kiadásának szerzői jogdíjából hozta létre az Alapítványt. A díjjal járó vándorserleg tulajdonosa 1993 óta minden esetben egy köztisztviselőben álló, több évtizedes tenyésztői múlttal rendelkező, a hazai díszmadártenyésztés hírnevének öregbítésén, a szervezeti élet vonzóbbá tételén dolgozó madarász volt.

Nincs ez máshogy 2025-ben sem.

Engedjék meg, hogy néhány gondolatot, életrajzi adatot osszunk meg ez évi díjazottunkról.

Gyermekkorától érdeklődést mutatott az állatok, különösen a madarak iránt. Már 10 éves korától galambokat tartott, szombathelyi galambászoktól leste el az alapokat. 16 évesen erdélyi duplakontyos bukója a budapesti Európa kiállításon első helyet ért el. 1965-ben, miután leszerelt, egy munkatársától kapta első pár kanáriját, egy Gloszter kanári párt.

A hetvenes évek elején belépett a szombathelyi egyesületbe, ahol neves kanáritenyésztőkkel ismerkedett meg. Idős tenyésztőtársai mindenben támogatták, tanácsokkal, könyvekkel látták el. Nagyon érdekelték már ekkor a piros kanárik, minden irodalmat áttanulmányozott, hogy többen tudjon meg róluk.

A 70-es évek közepén vásárolta első zebra-pintyeit is, két párral kezdett tenyészteni. A madarak öröklődésének szabályaiba Kovács Rudolf és Péter Géza pécsi tenyésztők avatták be. Ballagó Emánueltól, a neves egzótatenyésztőtől szintén sokat tanult, akárcsak Takács Róberttől és Porga Bélától.

1983-ban tett bírói vizsgát egzóta és kanári bírálatból, azóta is rendszeresen bírál madarakat hazai kiállításokon. Ezt követően az országos kiállításokon és a pécsi kiállításokon újabb neves tenyésztőkkel alakított ki szoros munkakapcsolatot.

Cikkei több újságban is megjelentek, elsősorban kanárikról, zebra-pintyekről, előadásokat tartott szerte az országban e fajokról. A 90-es évektől a szombathelyi egyesületben vezetőségi tagként segíti a szervezet munkáját napjainkig. Az országos szövetségi munkában is aktívan részt vállalt, egészen annak megszűnéséig.

Az újonnan megalakuló országos szövetségében (MATEOSZ) 5 éven át volt vezetőségi tag, a bíráló bizottság elnöke.

Számos bajnoki cím fűződik a nevéhez, aranykoszorús mestertenyésztői címét a 90-es évek elején szerezte meg.

Sok éves tenyésztői, illetve ismeretterjesztő munkájáért, a hazai szervezeti életben végzett tevékenységének elismeréseként 2025-ben a Siroki-díjat Pákozdi Károly nyerte el.

Gratulálunk neki!

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL 56. RÉSZ

A Napóleon szövőmadár (*Euplectes afra*) (folytatás)

...Ellenben ki dicsekedhetik azzal, hogy pl. Napóleon szövőt tenyésztett? Az alábbiakban éppen egy ilyen eredményről szeretnék beszámolni.

Az történt, hogy szövőmadár állományomat, melynek jórészt Svájc-ból kaptam ajándékba 2 évvel ezelőtt, nyugállományba vonulásom miatt csökkentenem kellett. megtartottam egy pár Napóleonwebert és 2 pár Orangeweber. A többi egy vidéki madárkedvelő barátomhoz került, akinek bőven van helye, hogy kerti volierjeiben a szövőket a legkedvezőbb körülmények között elhelyezze. 1 hím és 2 nőtény Napóleon, egy pár Orangeweber egy 1,5 x 2 x 3 m-es röpdébe kerültek.

A volier talajába barátom tavasszal kukoricát vetett. Mindkét szövőfaj a sűrű kukoricában 1970 nyarán fészket épített fűből és költeni kezdett. A voliernek a kukoricával beültetett része fedetlen volt, tehát az eső szabadon mosta a növényzetet. A narancsszövő 2 tojása egyszínű kék volt, a Napóleoné fehér alapon feketésbarna foltokkal tarkázott.

Mindkét fajnál közel egy időben kelt ki 2-2 fióka. A nőtények buzgón etettek keményre főtt tojással és liszt-kukaccal, a fiókák szépen fejlődtek és már tollasodni kezdtek, amikor szeptember végén egy szokatlanul hideg éjszakán a 0 alá süllyedt a hőmérséklet. Ennek következtében mindkét költés tönkrement, a fiókák egyszerűen kihűltek, pedig a már 10-12 napos fiókák felnevelése rendes körülmények között már biztosra volt vehető. Remélem, hogy ez év folyamán előbb fogják a szövőket a költést kezdeni, és teljes sikerről számolhatok be.

Néhány szót még a Dottergelber Weberről (feketearcú szövőmadár - *Ploceus vitellinus* – a szerk.). Ez a szövőfaj az irodalomban, mint a legjámorabb Gelbweber van elkönyvelve. Az utóbbi években 3 hím volt birtokomban. Egy ideig, különösen amíg nem voltak kiszíneződve, nem is volt ellenük panasz. 2 hímet azonban egy kalitkában még így szem lehetet tartani, más madarakkal azonban megfértek (más szövőfajok, rizspinty, sirályka, szarkapinty).

Hanem amikor a kerti röpdébe kerültek, valamennyi kiszíneződött példány megvadult. Kitartóan üldöztek minden más madarat, tekintet nélkül arra, hogy szövő volt-e, vagy sem. Sürgősen magánzárkába került szép sorjában valamennyi. Az egyik egy pesti madárkedvelőhöz került. Komiszkodása a dühöngéssé fajult. Garázdálkodásának eredménye törött szárnyak, és lábak voltak.

Feketearcú szövőmadár (Fotó: Paul van Giesbergen)

Annyira agresszív volt, hogy még az *Agapornis roseicollis*ok (rózsásfejű törpepapagáj – a szerk.) is rémölten menekültek előle. Hangsúlyozom, hogy ne egy kivételesen komisz példányról volt szó, mert mindegyik ilyen volt. Tojót sajnos nem tudtam beszerezni. Igen valószínű, hogy 2-3 tojóval eredményesen költött volna mindegyik.

Ideális szövőnek a *Zwergmaskenwebert* (törpe álarcos szövő - *Ploceus luteolus* – a szerk.) tartom. Még a 2. világháború előtt, mikor még könnyen lehetett egzótákat külföldről beszerezni, tartottunk 2 párt is. Egy aránylag nagy volierben 1 pár *Rotkopfweberrel* (pirosfejű szövőmadár - *Quelea erythrops* – a szerk.) és egy pár *Bajaweberrel* (bájaszövő - *Ploceus philippinus* – a szerk.) szépen megfértek és költöttek is.

Kézirat, 1971

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA FAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

82. RÉSZ

A vörös kardinális tartása és tenyésztése

A vörös kardinálisok valószínűleg a legkönnyebben felismerhető madarak az Egyesült Államok észak-keleti részén. Nem vándorolnak és nem változik évszakonként a színük, így egész évben láthatók.

A vizes élőhelyeket, erdei és cserjés ökoszisztémákat kedvelik, bár városi területeken is megjelennek. A legtöbb énekesmadárral ellentétben mind a hímek, mind a nőstények énekelnek. A hímek egész évben énekelhetnek, míg a nőstények elsősorban a fészkelési időszakban hallhatók.

A vörös kardinálisok a földön ugrálnak magokat és gyümölcsöket keresve. Vastag, kúp alakú csőrük jól alkalmazkodott sokféle mag feltöréséhez, beleértve a hajdinát, a fűféléket, a sásféléket, a szömörécét, a tulipánfát és a kukoricát is. Sokféle táplálékmagot fogyasztanak, beleértve a sáfránymagot és a napraforgómagot is. Fiókáiknak bogarakat, tücsköket, kabócákat, legyeket, százlábúakat, pókokat, lepkéket és molyokat is visznek.

A kardinálisok gyakran vegyülnek, táplálkoznak más fajokkal, például junkókat, a fehérthorkú verebekkel, a kontyos cinegékkel, az aranypintyekkel és más fajokkal.

A vörös kardinálisok monogámok. Azonban gyakran költési időszakonként előfordulhat, hogy más párt választanak. Miután a pár egymásra talál, a hímek vehemensen védik területüket a többi hímtől. Mind a hímek, mind a nőstények órákig képesek küzdeni a saját tükröképükkel ablakokon, tükrökön vagy fémtárgyakon, védve a területüket. A fészkeképítés áprilisban kezdődik.

Fészküket 2 méteres magasságnál alacsonyabban építik, kis ágak elágazásában, egy csemete, cserje vagy inda kuszaságában. Általában csak egyszer használják a fészküket. A nőstények vékony gallyakból, fűszálakból, kéregcsíkokból, indákból és gyökérből építik fel a fészket 3-9 nap alatt. A hímek eközben fészekanyagot hoznak a nőstényeknek.

Évente két pár fiókat nevelnek általánosságban. A nőstény vörös kardinálisok 3-4 halványzöld pettyes, barna tojást raknak.

Jellemzően a harmadik tojás lerakása után kezdik meg a kotlást. A hímek a kotlás során táplálékot hordanak a nőstényeknek. A tojások körülbelül 12 nap alatt kelnek ki. Miután a fiatalok kikeltek, a hímek gondoskodnak róluk. Az fiatalok a nőstényre hasonlítanak. 9-11 naposan már elhagyják a fészket, és 38-45 napra önállóak.

A vörös kardinális populációi stabilnak mondhatók, esetleg enyhén csökkenő tendenciát mutatnak.

A faj a 20. században észak felé terjesztette ki elterjedési területét a városok és külvárosok növekedése miatt Észak-Amerika keleti részén. Az élőhelyek elvesztése azonban a kardinálisok elterjedési területének szélén az északi populációk eltűnését okozhatta.

Az én kardinálisos pályafutásom cirka három évvel ezelőtt kezdődött. A kazánházban ücsörögve madaras hirdetések nézegettem, amikor megláttam két pár kínai fülemülét, amit Cseh Józsi bácsi árult. A kapcsolatot felvettem vele, és elmentem hozzá Egerbe.

Megérkezésemet követően beinvitált, és megmutatta a birodalmát. Ott láttam életemben először vörös kardinálist. Nagyon megtetszett a madár, el is határoztam, hogy az én udvaromban is lesz ebből a fajból. Pár évvel később meglett az első pár kardinálisom. Építettem a számukra egy 6 méter x 3méter x 2.5 méteres röpdét szépen benövényesítve. Kora tavasszal a hím udvarlásba is kezdett. A tojó sok lehetséges helyett felkutatott a fészkek megépítéséhez, végül kiválasztott egy számára szimpatikusát. Ezt követően munkához is látott. Fészekanyag után kutatva kereste a számára ideális ágakat.

A fészek építés nem ment zökkenőmentesen fiatal madár lévén. Sokszor darabokra esett szét a kis műve. Harmadik nekifutásra sikerült megépítenie egy csinos kis kompakt csésze alakú fészket az ágak sűrűjében. A hím rendszeresen etette, udvarolt neki. Pár nappal később letojta az első tojás. Majd ezt követte a második, harmadik és negyedik.

Kezdetét vette a két hetes kotlás. Izgatottan vártam, mi fog történni, vajon lesz-e kis kardinálisom?

Mint később kiderült, a kérdés nem az volt, hogy lesz-e, hanem az, hogy mennyi marad életben. Sajnos a hím a fiókákat megcsonkította, így az első alom elpusztult. Időközben lett még egy pár kardinálisom. A pár nagyon jól működött, harmonizáltak egymással. Nem sokkal később el is készült a fészek, amiben négy tojás lapult. A tojó itt is szépen kotlott, nem zavartam őket kíváncsiságommal. Egy nap a munkából hazaérvén, halk csipogás fogadott. Azonnal hívtam Cseh Józsi és Morocz Zoltánt, hátha tudnak némi információval segíteni. Mit tegyek, hogy sikeresen fel tudják nevelni a fiókákat? A fiókák nevelése során a szülők rettentő sok rovart hordanak be a fészekbe. Épp ezért a fiókák fejlődése nagyon intenzív, négy napos korukban már gyűrűzni kell őket. Innentől kezdődik a munka oroslán része! Szerencsére a környéken dolgoztam, három óránként jártam haza és adtam nekik a rovar eleséget. Négy fióka másfél hét alatt egy liter tücsköt pusztított el, plusz e mellé még az egyéb rovarokat és lárvákat.

Így teltek a napok, míg csak egyik nap arra lettem figyelmes (kb. a 7.-10. napon) a fiókák elhagyták a fészket. Ez idő alatt az etetésből a hím is kivette a részét, egy falat tücsökkel repülve a tojóhoz, amit átadott neki. A tojó pedig a falatot odaadta valamelyik fióknak.

Kirepülést követően nagyon aggódtam, hogy a fiókák nehegy megfázzanak. Tavasz lévén igen szeszélyes volt az időjárás, az éjszakák még elég hűvösek voltak. Szerencsére azonban nem volt probléma a madarakkal.

Mikor már biztos voltam benne, hogy szépen eszegetnek maguktól, megtörtént a leválasztás. Ezt követően a hím újra udvarolni kezdett, és ismét letojt a tojó. Most három tojásból állt a fészkealj, amiből három fióka ki is kelt, és fel is nevelték azokat.

Az első tenyészpártól abban az évben nem sikerült fiókákat fognom. Jelenleg 4 párral várjuk a tavaszt, és a sok kihívást, ami a tenyésztésükkel jár.

Kiss Richárd

A Siroki díj (vándorszerleg) eddigi tulajdonosai

1993 Péter Géza
1994 Ballagó Emánuel
1995 Virágh Dezső
1996 Laskay Sándor
1997 Vas Sándor
1998 Tóth Sándor
2001 Lakó Antal
2002 Gere Géza
2004 Diószeghy Sándor
2005 Soós János
2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)
2008 Makai Pál
2011 Pócsi Béla
2012 Pálinkás György
2013 Maróti Béla
2014 Paraszka János
2015 Lipták József
2016 Kerek László
2017 Kertész Dezső
2018 Gergáczy Imre
2019 Fülöp János
2021 Dr. Fekete Csaba
2022 Dr. Vörös Zéta András
2023 Papp László és Papp István
2024 Rostás Balázs
2025 Pákozdi Károly